

A group of people, including children and adults, are participating in a tug-of-war competition on a sandy beach. They are pulling on a thick rope with effort. The background shows the ocean and a cloudy sky.

Vrijwillige zorg in het gezin

Netty Jongepier
Informatiebijeenkomsten Oranjefonds
Februari 2018

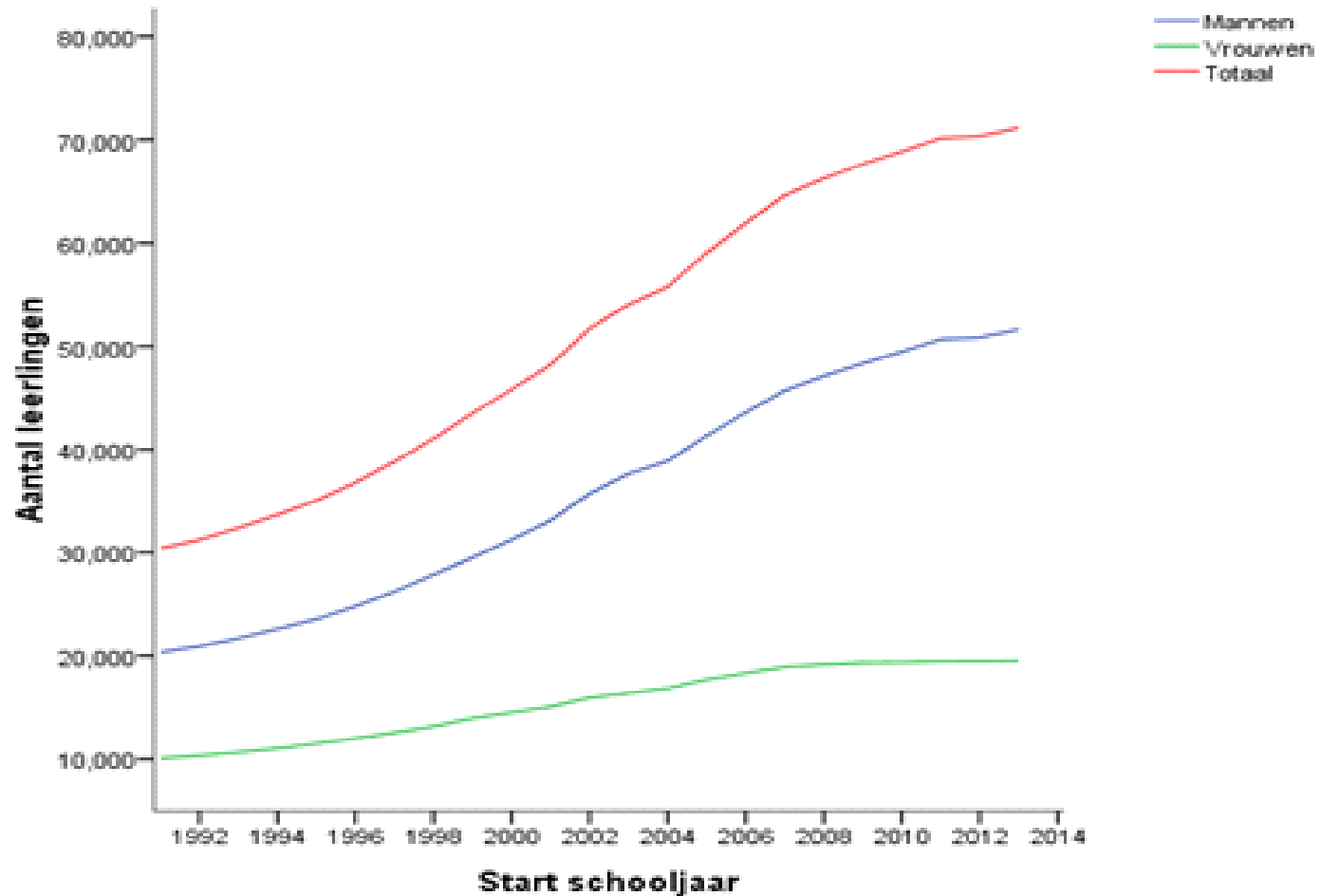
Waarom vrijwillige zorg in gezinnen?

Toenemende druk op professionele zorg

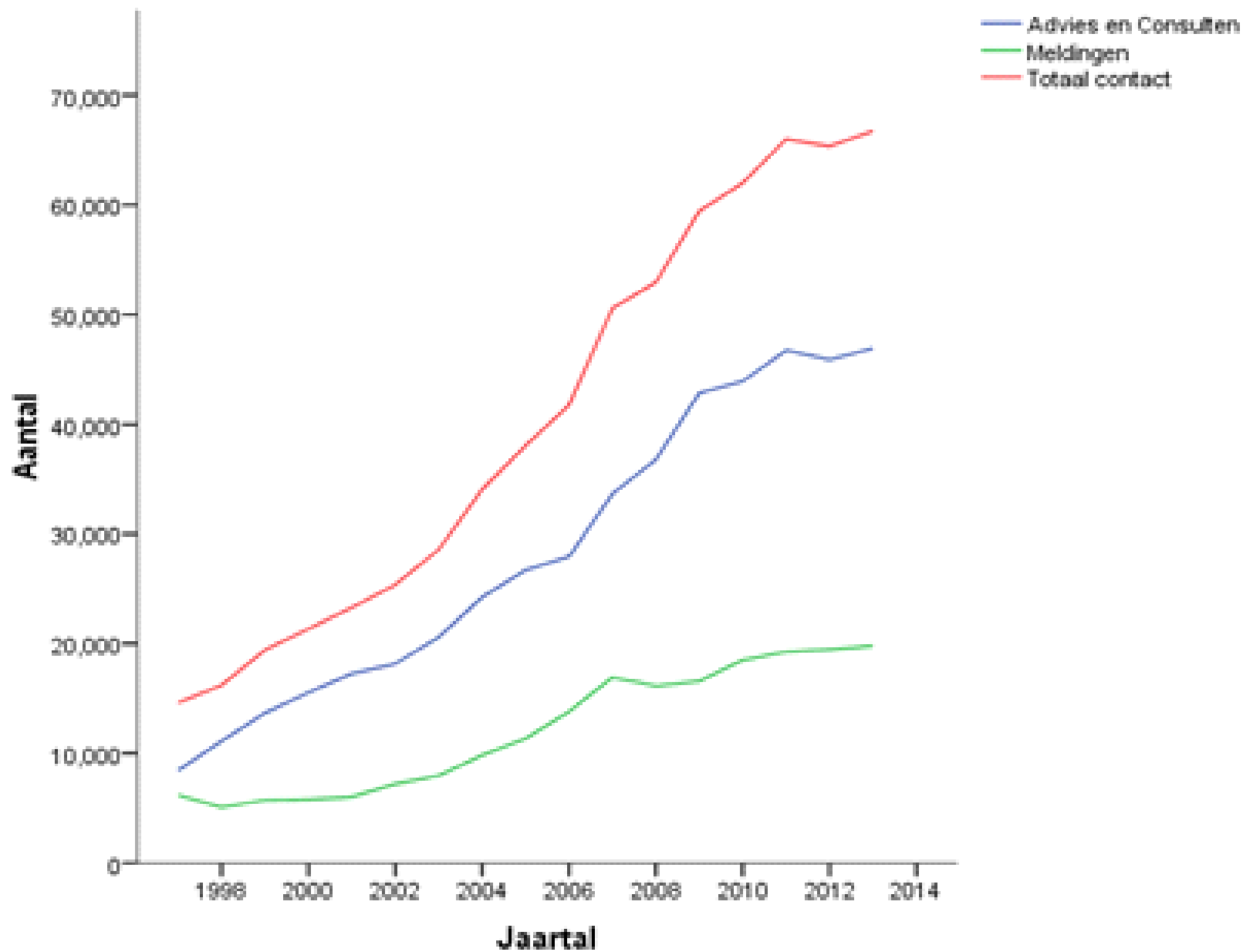
- ▶ Jaren 90 – 2015:
 - ▶ Meer beroep op zware zorg
 - ▶ Meer maatregelen van kindbescherming
 - ▶ Meer jongeren in de gesloten jeugdzorg
 - ▶ Meer kinderen in het speciaal onderwijs

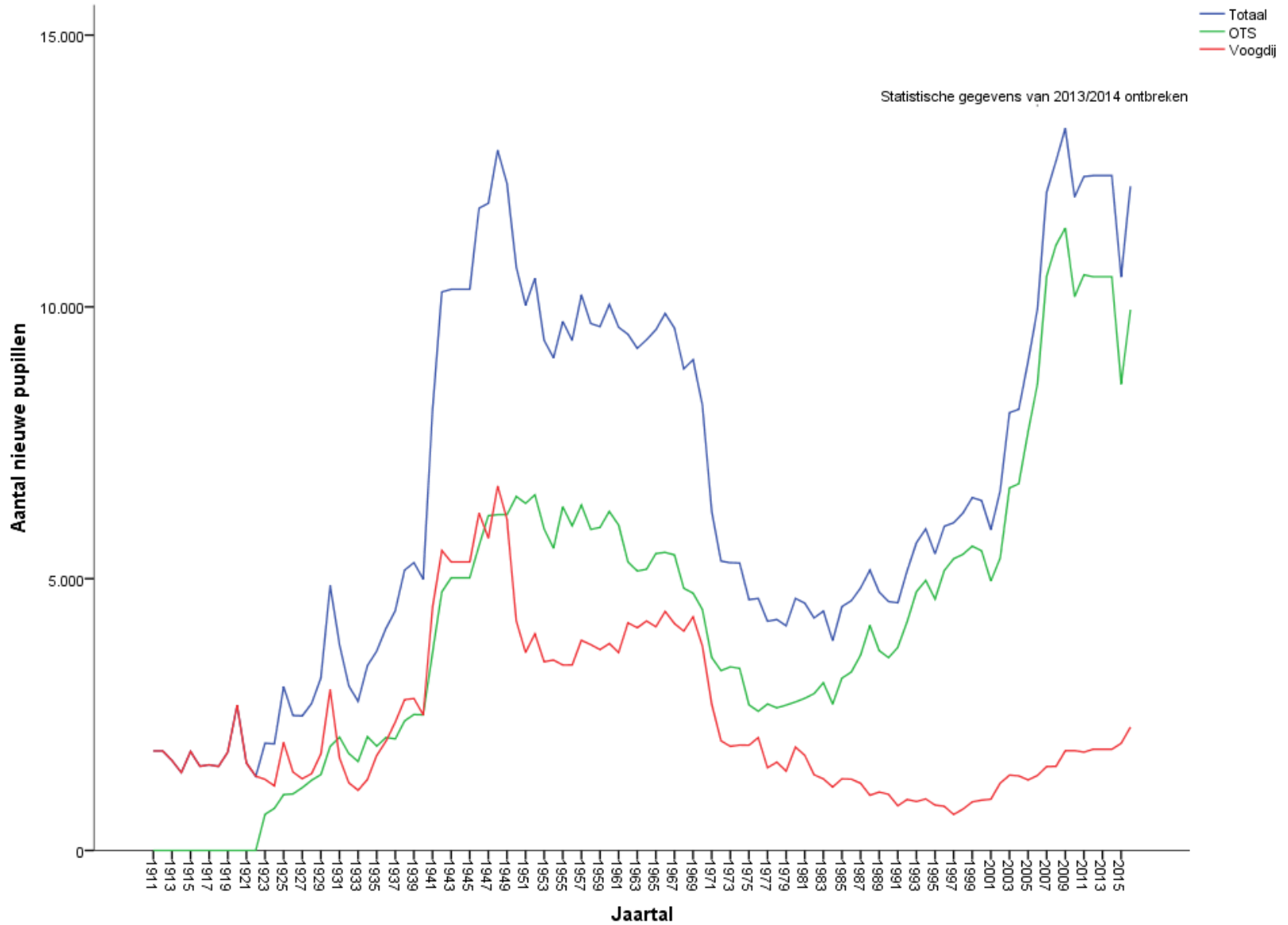

Aantal leerlingen op speciale scholen

Aantal consulten en meldingen AMK

Transitie en transformatie

- ▶ Preventie, meer eigen verantwoordelijkheid
- ▶ Participeren, normaliseren, ontzorgen
- ▶ sneller **jeugdhulp** op maat, **dicht bij huis**, om zo het beroep op gespecialiseerde zorg te verminderen;
- ▶ betere **samenwerking** rond gezinnen: 1-gezin, 1-plan, 1-regisseur, o.a. door **ontschotting van budgetten**;
- ▶ meer **ruimte voor professionals**, door de **regeldruk** serieus **terug te dringen**.

(Memorie van Toelichting Jeugdwet)

Plaats voor vrijwilligers

Vrijwilligers bij zware problemen?

- ▶ Traditioneel: vrijwilligers preventief en bij lichte problemen
- ▶ Maar: gezinnen met zware problemen zijn ook **gewoon** gezinnen in onze samenleving; kinderen met zware problemen zijn ook **gewoon** kinderen met dromen en idealen!
- ▶ Niet alleen professionele hulp nodig, ook emotionele en praktische steun bij het gewone leven
- ▶ Dus: ook/juist voor hen kunnen 'burgers'/ vrijwilligers iets betekenen – persoonlijke betrokkenheid, een luisterend oor
- ▶ Niet tegen of in plaats van, maar naast en aanvullend op professionele hulp
- ...

Voorbeeld Humanitas Wel Thuis

- ▶ Vanaf 2014 ontwikkeld door Humanitas en VanMontfoort
- ▶ Beroepskracht en vrijwilliger in gezin met ernstige problemen
- ▶ Drie pilotregio's
- ▶ Methode doorontwikkelen in de praktijk
- ▶ Evaluatieonderzoek
- ▶ Verdere verspreiding naar andere regio's

Vrijwilliger en beroepskracht

Vrijwilliger

- ▶ Niet gericht op 'beter maken'
- ▶ Houdt geen dossier bij
- ▶ Steun dagelijks leven
- ▶ Samen activiteiten/ contacten
- ▶ Persoonlijke betrokkenheid, 'je bent niet hun werk'
- ▶ Staat naast het gezin

Beroepskracht

- ▶ Gericht op verbetering
- ▶ Houdt wel dossier bij
- ▶ Steun, maar ook voorwaarden
- ▶ Gesprekken
- ▶ Constructieve professionele werkrelatie
- ▶ Staat naast gezin, maar gebruikt soms bevoegdheden

Ervaringen gezinnen

- ▶ *Ik voel me rustig en goed als de vrijwilligster is geweest. Ik heb verder niemand om mijn zorgen te delen. Nu heb ik iemand bij wie ik terecht kan*
- ▶ *Ik kon goed met de vrijwilliger praten over belangrijke dingen zoals de kinderen of de ruzies thuis. Dat was voor mij heel belangrijk. Iemand die ik vertrouw en met wie ik kan praten*
- ▶ *We hoeven ons niet te schamen bij de vrijwilliger*
- ▶ *Iedere keer als ze binnenkomt is het een feestje voor de kinderen en voor mij. Ze heeft ook het vertrouwen van mijn man gewonnen*

Ervaringen vrijwilligers

- ▶ *Je krijgt het vertrouwen van mensen, zomaar uit het niets. Dat geeft een goed gevoel.*
- ▶ *De persoonlijke relatie met het gezin is een hele unieke ervaring. Het zelfvertrouwen van de moeder en het hele gezin is groter. Ze hebben regie in eigen handen. En dat vind ik heel mooi. Het geeft heel veel voldoening.*

Ervaringen beroepskrachten

- ▶ *De gesprekken verliepen makkelijker. Voorheen was er veel wantrouwen van vader en was ik veel bezig met dat weghalen. Gesprekken nu zijn veel meer to the point, de spanningen zijn minder.*
- ▶ *De moeder is dankzij de vrijwilliger met traumabehandeling gestart. Eerst durfde ze dat niet*

Resultaten

- ▶ Meer rust, minder stress

Ik kon makkelijker dingen oppakken omdat er ruimte was in mijn hoofd omdat ik zorgen bij de vrijwilliger neer had kunnen leggen en kunnen bespreken (moeder).

- ▶ Verbetering opvoedsituatie

Doordat de moeder minder stress heeft, zitten de kinderen in een prettiger situatie. Daarnaast goed om te weten dat de vrijwilliger aan de bel trekt als de veiligheid in het geding is (hulpverlener).

De meerwaarde voor het kind is dat ze buiten met andere kinderen kan spelen en haar moeder een beetje kan loslaten (gezinsvoogd).

Resultaten

- ▶ Meer zelfvertrouwen, meer zelfredzaamheid

Het feit dat de vrijwilliger in mij gelooft, is voor mij erg helpend (moeder).

Omdat ik contact met de vrijwilliger heb, oefen ik in het contact met andere mensen en durf dat nu meer. Nu gaat het makkelijker om op de school te praten met mensen. Ik ben zelfs gevraagd als voorleesmoeder (moeder).

- ▶ Verbetering op praktisch en materieel gebied

Als de vrijwilliger er niet was geweest dan waren er zeker grote financiële problemen geweest (beroepskracht).

Resultaten

- ▶ Betere samenwerking gezin – hulpverlening

Zonder de vrijwilliger hadden we niet zoveel professionele hulp aanvaard. Het was dan misschien zover gekomen dat we L. (zoon van de vader) waren kwijtgeraakt (moeder).

Maatschappelijke opbrengsten

- ▶ Actievere rol van burgers in de ondersteuning van kwetsbare gezinnen
- ▶ Steun bij de opvoeding waar die hoort: in de eigen omgeving, door gewone mensen
- ▶ Efficiëntere inzet professionele hulp

Wat leren we hieruit?

Meerwaarde vrijwilliger

- ▶ Steun vrijwilliger kan substantiële betekenis hebben voor gezinnen met complexe problematiek
- ▶ Vrijwilliger heeft unieke rol: persoonlijke betrokkenheid, vertrouwensband, gelijkwaardigheid, belangeloze inzet
- ▶ Door steun vrijwilliger kan voedingsbodem ontstaan voor werken aan verandering

Er was professionele hulp aanwezig maar ze kregen het niet voor elkaar. De persoonlijke betrokkenheid van Tina (vrijwilliger) is de sleutel. Zij houdt mij en mijn man aan afspraken en zit ons achter de broek, iets wat de professionals niet voor elkaar kregen

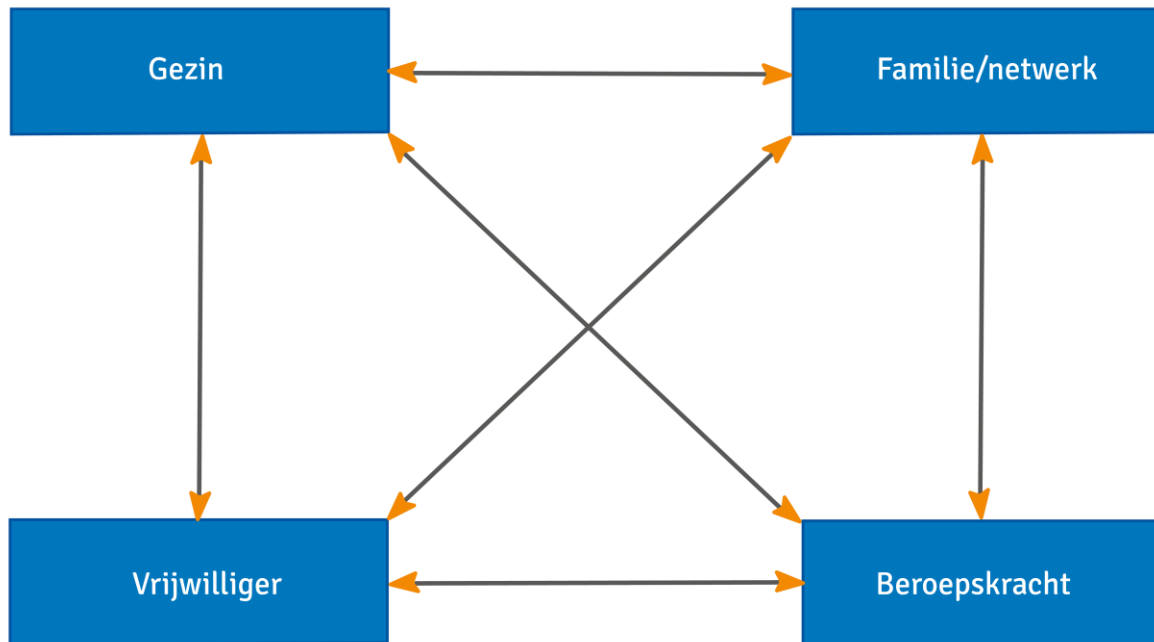

Voorwaarden

- ▶ Goede samenwerking professionele organisatie en vrijwilligersorganisatie
- ▶ Ondersteuning van vrijwilligers

Veel spelers

Aandachtspunten

- ▶ Te grote betrokkenheid kan te zwaar worden voor vrijwilliger
- ▶ Bij onveiligheid kan de vrijwilliger klem komen tussen relatie met gezin en zorgen om het kind
- ▶ Als vrijwilliger neutrale opstelling verliest, kan deze partij worden bij samenwerkingsprobleem gezin - hulpverlener
- ▶ Als de beroepskracht de vrijwilliger gaat 'aansturen' verliest de vrijwilliger unieke positie
- ▶ Als de officiële instantie* de inzet van de vrijwilliger niet echt steunt, wordt de verantwoordelijkheid te groot

* jeugdbescherming, Veilig Thuis, gemeente

Advies en aanbevelingen

- ▶ Professioneel georganiseerd vrijwilligerswerk
 - ▶ Werving en selectie vrijwilligers en gezinnen
 - ▶ Matching
 - ▶ Training en begeleiding
- ▶ Samenwerking vrijwilligersorganisatie – professionele organisatie
 - ▶ Heldere afbakening en afspraken
 - ▶ Vrijwilliger gericht op ‘herstel van het gewone leven’
 - ▶ Beroepskracht verantwoordelijk voor voorwaarden veiligheid
 - ▶ Onderlinge uitwisseling en contact
 - ▶ Leren in de praktijk

Advies en aanbevelingen

- ▶ Duidelijke afspraken en open communicatie gezin – vrijwilliger – beroepskracht
- ▶ Draagvlak bij gemeente en professionele organisatie

Informatie

Humanitas contactpersoon:
Edwin Herzberg, e.herzberg@humanitas.nl

Onderzoeksrapport Wel Thuis
<https://www.humanitas.nl/globalassets/hoofdnavigatie/over-ons/de-meerwaarde-van-humanitas-wel-thuis.pdf>

Filmpje Wel Thuis
<https://www.youtube.com/watch?v=IKpQfvfwkQA>